

En fäbodjäntas öde

Runt Kälvsjön har det funnits många fäbodvallar. En av dessa är Bergeboan som ligger väster om sjön. Även om avståndet till byn inte var stort, blev nog de flickor som jobbade där under sommarmånaderna ensamma långa tider. Men på helgerna hände det nog att unga män lockades dit för att uppvakta.

Sommaren 1875 arbetade pigan Beata Lovisa Markusdotter på Bergeboan. Hon var född i Malax, Finland 1848-03-30. Hon blev med barn, vilket för en ensamstående på den tiden var en svår situation. Hon födde sitt barn i hemlighet. När hon inte såg någon utväg, beslöt hon att döda sitt barn. Hon använde enligt vad som berättas två mjölktråg som hon lade ned barnet i. Den lilla "kistan" sänkte hon sedan ned i bäcken som flöt nedanför buvallen. Bäcken har efter den makabra händelsen fått namnet "Lovisabäcken"

Men hon avslöjades och blev i Ragunda ting dömd till 5 års straffarbete. Barnet begravdes den 14 september 1875 i Håsjö.

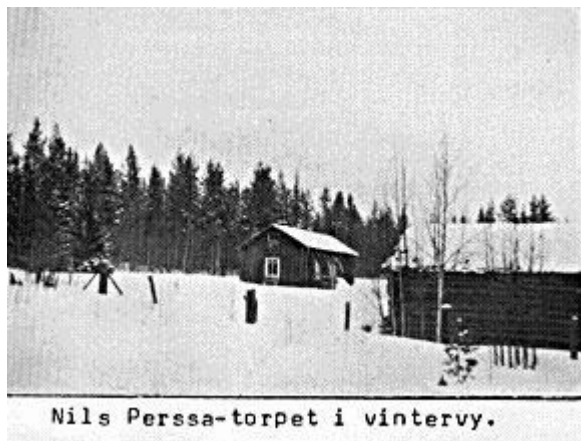
Efter avtjänat straff återvände hon till byn. Hon träffade där en man som flyttat in 1883. Hans namn var Nils Persson Bergsten, "Nils Perssa," född i Grythyttan 1851-11-09. De båda gifter sig 1887-01-23 och får 1888-09-21 sonen Frans Gustav. En andra son Nils Joel föds 1890-07-13. De båda bor på det s k Nils Pers torpet som låg på Östansjö mark mellan byn och Mannsjön.

En son flyttar som vuxen till Stockholm. Lovisa trivs inte på torpet. Man kan väl tänka sig att hon knappast blev så väl sedd i trakten efter det som hänt. Hon flyttar 1915 till en son i Stockholm och dör 1925-04-21.

Nils skaffar sig en hushållerska från Edsele. De får tillsammans en dotter. Hon flyttar 1916 till Värmland . Nils Persson Bergsten dör 1938-04-16.

Nils Persson Bergsten inflyttade till Håsjö förs., Östansjö, d. 21/10 1883 och står noterad som arbetare. Förmodligen hade han vistats här något/några år tidigare, sysselsatt på järnvägsbygget.

Ord. tågtrafik på Håsjö öppnades ju 1883, ett år före Ragunda.

Makarna slog sig ner intill järnvägen vid Kälån, cirka 7 km öster Håsjö. När detta hände har inte kunnat utrönas. Man odlade upp ett torp som inklusive myrslåtter gav foder åt 2 – 3 kor, 1 oxe (NP körde enligt uppgift timmer med en oxe!) som senare byttes till en häst samt därtill ett antal getter.

Grannar? Ja en km mot Håsjö låg Kälåns banvaktstuga, ytterligare 2 km Store Sveas familj vid Kvarnsjön. I andra riktningen c:a 2 km Mannsjöns banvaktstuga och Mannsjö-Lisatorpet, därtill en familj Edholm upp mot bergen bakom banvaktstugan.

Till allmän väg hade man halvannan km stig och en damm (som f.ö. fick namnet "Nils Perssadammen") att passera. I äktenskapet föddes sönerna Frans Gustav (1888) och Nils Joel (1890). Båda utflyttade till Stockholm; Frans Gustav 1907 och Nils Joel 1913.

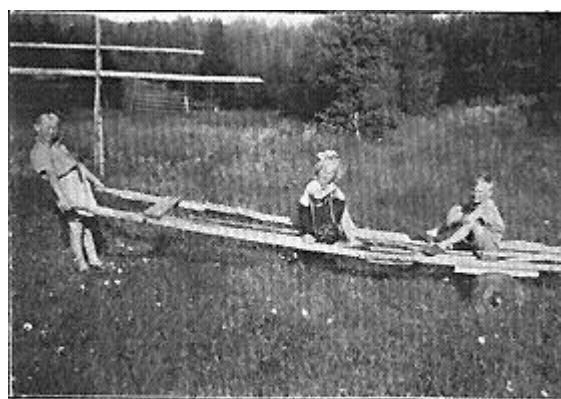
Pojkarna fick en halvsyster, Gunborg, senare gift i Kristinehamn. Tågen som ångade förbi torpet bröt naturligtvis isoleringen i högsta grad. Men sedan tåget passerat och strålkastarnas ljuskäglor liksom raden av upplysta vagnsfönster försvunnit bakom nästa krök. Då tog ett intensivt höstmörker över och en stillhet härskade, som kräver en viss sorts människa. Säkert bidragande orsaker till, att NP:s hustru flyttade till Stockholm, och att hushållerskan återvände till Edsele

Gunborg vid 16 år.
Foto: H. Löfblad
Hemmerstrand

Nils Perssa blev alltså en rätt ensam människa. Dottern Gunborg vistades i Kälån mer eller mindre sporadiskt.

Nils Perssas hustru avled i Stockholm den 21 november 1928, 80-årig. Nils var också en gammal man. Sommaren 1935 intogs han på åldersdomshemmet i Kälarne.

Gunborg med familj på besök vid torpet omkr. 49/50. Barnen har hittat morfars hövagn som blir till glädje.

Getterna sålde han då till Hanna Svensson i Kvarnsjön.

Och den 16 april 1938 samlades Nils Perssa till sina fäder. Just i vårbrytningen då Kälån spränger sina bojor, orren spelar i myrkanterna och solen lyser som vackrast på tallkronorna när aftonen kryper från skogskanterna och in mot ett stilla, övergivet torp i Östjämtland.....

Nu är byggnaderna hopfallna och skogen tar igen den odlade jorden.